

Rolnummers 1665 en 1704
Arrest nr. 57/2000 van 17 mei 2000

ARREST

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals ingevoegd bij de wet van 30 december 1992, gesteld door het Hof van Cassatie en de Arbeidsrechtbank te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters H. Boel, L. François, P. Martens, J. Delruelle, E. Cerexhe, A. Arts, M. Bossuyt en E. De Groot, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

a. Bij arrest van 29 maart 1999 in zake de Belgische Staat tegen S. Gurmeet en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van Luik, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 28 april 1999, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals het is ingevoegd bij de wet van 30 december 1992, de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde Grondwet ? »

Die zaak is ingeschreven onder het nummer 1665 van de rol van het Hof.

b. Bij vonnis van 4 juni 1999 in zake J. Bombil Osenge tegen het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van Luik, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 15 juni 1999, heeft de Arbeidsrechtbank te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals gewijzigd bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996, de artikelen 10, 11, 23 en 191 van de Grondwet niet, doordat het het recht op maatschappelijke dienstverlening voor de vreemdelingen die gevraagd hebben om als vluchteling erkend te worden en wier aanvraag door de Minister van Binnenlandse Zaken werd afgewezen met toepassing van de artikelen 51, 5°, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en 8 van de Overeenkomst betreffende de vaststelling van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielerzoek dat bij één van de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen wordt ingediend, goedgekeurd bij de wet van 11 mei 1995 (*Belgisch Staatsblad* van 30 september 1995, p.27902), zou beperken zodra de aanvrager een verzoekschrift tot vernietiging en een verzoekschrift tot schorsing bij de Raad van State heeft ingediend tegen de ministeriële beslissing van weigering en het bevel om het grondgebied te verlaten ? »

Die zaak is ingeschreven onder het nummer 1704 van de rol van het Hof.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Zaak nr. 1665

Tegen S. Gurmeet is een beslissing genomen tot weigering van verblijf met bevel het grondgebied te verlaten, een beslissing waartegen hij bij de Raad van State een vordering tot schorsing van de uitvoering en een beroep tot vernietiging aanhangig heeft gemaakt.

Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van Luik heeft, op 11 januari 1995, vanaf 1 december 1994 een einde gemaakt aan de maatschappelijke hulp die het aan S. Gurmeet toekende. Laatstgenoemde heeft tegen die beslissing voor de Arbeidsrechtbank te Luik het in de wet bedoelde beroep ingesteld.

De Arbeidsrechtbank heeft die vordering ingewilligd bij vonnis van 4 mei 1995.

Het O.C.M.W. van Luik tekende tegen dat vonnis hoger beroep aan. Het arrest van het Arbeidshof te Luik verklaarde op 11 februari 1997 het hoger beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond. Het bevestigde het vonnis waartegen hoger beroep was aangetekend en het veroordeelde het O.C.M.W. « om [aan S. Gurmeet] maatschappelijke hulp tegen het gebruikelijke tarief te verlenen van 1 december 1994 tot 9 januari 1997 ». Het vernietigde daarentegen het vonnis waartegen hoger beroep was aangetekend « voor de periode die ingaat op 10 januari 1997 wegens de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 ».

Dat arrest maakt het voorwerp uit van de voorziening in cassatie die aan de basis ligt van de onderzochte zaak.

In zijn verwijzingsarrest is het Hof van Cassatie van mening dat « uit de artikelen 63, eerste en tweede lid, 63.5, 67, 69 en 70 van de wet van 15 december 1980 en 17 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State volgt dat het bevel om het grondgebied te verlaten definitief is in de zin van artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976, wanneer daartegen geen opschortend beroep meer bij een bestuurlijke overheid of bij de Raad van State kan worden ingesteld ».

Het leidt uit die interpretatie af dat het arrest van het Arbeidshof te Luik van 11 februari 1997 dat ter beoordeling is voorgelegd, artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 schendt, in zoverre het van oordeel is dat wanneer de oorspronkelijke eiser bij de Raad van State een vordering tot schorsing instelt tegen het bevel om het grondgebied te verlaten, zulks verhindert dat het genoemde bevel een definitief karakter krijgt en dat bijgevolg « de maatschappelijke hulp derhalve verder diende te worden verleend totdat de Raad van State op zijn minst uitspraak had gedaan over het beroep tot schorsing ». Aldus is volgens het Hof van Cassatie een bevel om het grondgebied te verlaten definitief wanneer het uitvoerbaar is, en zulks ondanks het feit dat een beroep tot schorsing of nietigverklaring is ingesteld bij de Raad van State.

Het Hof van Cassatie stelt echter aan het Hof een vraag betreffende de bestaanbaarheid van artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, nadat het nochtans had vastgesteld dat het Arbitragehof in zijn arrest nr. 108/98 reeds voor recht had gezegd dat het voormelde artikel 57, § 2, strijdig was met die grondwetsbepalingen, indien men aan het begrip definitief bevel om het grondgebied te verlaten de interpretatie van het Hof van Cassatie geeft.

Zaak nr. 1704

J. Bombil Osenge is in België op 14 maart 1998 aangekomen uit Duitsland en heeft zich politiek vluchteling verklaard. Op 16 juli 1998 nam de Minister van Binnenlandse Zaken een beslissing waarbij hem het verblijf werd geweigerd met bevel om het grondgebied te verlaten.

Op 8 september 1998 heeft J. Bombil Osenge bij de Raad van State twee procedures ingesteld, de ene tot schorsing en de andere tot nietigverklaring van de beslissing van de minister.

Dezelfde dag heeft hij aan het O.C.M.W. van Luik gevraagd hem het voordeel van maatschappelijke hulp toe te kennen. Die vraag is op 22 september 1998 verworpen.

J. Bombil Osenge heeft toen beroep ingesteld bij de Arbeidsrechtbank. Die heeft, in een vonnis dat is gewezen op 4 juni 1999, het O.C.M.W. voorlopig veroordeeld tot het betalen van een som van 20.916 frank vanaf 1 februari 1999 tot zij een definitieve beslissing zou nemen nadat het Arbitragehof de voormelde vraag zal hebben beantwoord.

Ondertussen heeft het O.C.M.W. van Luik een verzoekschrift tot hoger beroep ingediend bij het Arbeidshof, dat de zaak heeft verdaagd tot de terechtzitting van 14 oktober 1999. De Raad van State heeft, zijnerzijds, bij een arrest van 6 juli 1999, waarvan aan de betrokkene kennis is gegeven op 22 juli 1999, het verzoekschrift tot vernietiging en het verzoekschrift tot schorsing van het bevel om het grondgebied te verlaten, verworpen.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikkingen van 28 april 1999 en 15 juni 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de respectieve zetels aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om in die zaken artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 22 juni 1999 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Van de verwijzingsbeslissingen is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 28 juni 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 augustus 1999.

Memories zijn ingediend door :

- J. Bombil Osenge, die keuze van woonplaats heeft gedaan te 4000 Luik, rue Sainte-Croix 4, bij op 9 augustus 1999 ter post aangetekende brief, in de zaak nr. 1704;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 13 augustus 1999 ter post aangetekende brief, in de twee zaken.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 27 oktober 1999 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikkingen van 28 september 1999 en 30 maart 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 28 april 2000 en 28 oktober 2000.

Bij beschikking van 7 maart 2000 heeft voorzitter M. Melchior de zaken voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

Bij beschikking van 7 maart 2000 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 29 maart 2000 na de vraag in de zaak nr. 1704 te hebben geherformuleerd als volgt :

« Schendt artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals gewijzigd bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996, de artikelen 10 en 11 alsmede de artikelen 23 en 191, gelezen in samenhang met die artikelen 10 en 11, van de Grondwet niet, doordat het het recht op maatschappelijke dienstverlening voor de vreemdelingen die gevraagd hebben om als vluchteling erkend te worden en wier aanvraag door de Minister van Binnenlandse Zaken werd afgewezen met toepassing van de artikelen 51, 5°, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en 8 van de Overeenkomst betreffende de vaststelling van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asiolverzoek dat bij één van de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen wordt ingediend, goedgekeurd bij de wet van 11 mei 1995 (*Belgisch Staatsblad* van 30 september 1995, p. 27902), zou beperken zodra de aanvrager een verzoekschrift tot vernietiging en een verzoekschrift tot schorsing bij de Raad van State heeft ingediend tegen de ministeriële beslissing van weigering en het bevel om het grondgebied te verlaten ? »

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 9 maart 2000 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 29 maart 2000 :

- zijn verschenen :
- . Mr. P. Mbaya Kapita, advocaat bij de balie te Luik, voor J. Bombil Osenge;
- . Mr. J.-F. De Bock, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers E. Cerexhe en H. Boel verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de Ministerraad

A.1.1. Artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 roept een onderscheid in het leven tussen, enerzijds, de Belgen en de vreemdelingen die wettig in België verblijven en, anderzijds, de vreemdelingen met onwettig verblijf, in zoverre hun geen maatschappelijke hulp wordt toegekend, met uitsluiting van de strikt noodzakelijke hulp om het land te kunnen verlaten en van de dringende medische hulp.

Wat betreft de vraag wat het begrip definitief bevel om het grondgebied te verlaten betekent, heeft het Hof van Cassatie, ofschoon bepaalde rechtscollages geweigerd hebben het toe te passen op een bevel waartegen een beroep was ingediend, zijnerzijds, in verscheidene arresten die interpretatie veroordeeld. Die lezing moet worden goedgekeurd, ook al wordt in de prejudiciële vraag gevraagd of die interpretatie de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt.

A.1.2. De Belgen en de vreemdelingen met regelmatig verblijf vormen geen categorie die, vanuit het oogpunt van het voordeel van het recht op maatschappelijke hulp, vergelijkbaar is met die van de vreemdelingen met onregelmatig verblijf. Het in artikel 23 van de Grondwet verankerde recht vergt evenwel een inwerkingstelling door de Staat, die over een aanzienlijke speelruimte beschikt. Hoewel dat recht op niet-discriminerende wijze moet worden toegekend aan personen die zich in vergelijkbare situaties bevinden, is dit niet zo in het beoogde geval, waarbij men moet toegeven dat de Belgische Staat zowel ten aanzien van het intern recht als ten aanzien van het internationaal recht (artikel 13 van het Europees Sociaal Handvest, artikel 11.1 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten) een onderscheid mag maken tussen de Belgen en de vreemdelingen met regelmatig verblijf, enerzijds, en de vreemdelingen in een onwettige situatie, anderzijds.

A.1.3. De door de wetgever nagestreefde doelstellingen zijn bovendien wettig : enerzijds, de doelstelling om maatregelen te nemen teneinde de immigratie beter te controleren; anderzijds, een doelstelling van budgettaire aard.

A.1.4. Ten aanzien van de grondslagen van de rechtspraak van het Hof van Cassatie in verband met de interpretatie die moet worden gegeven aan het begrip « definitief » bevel om het grondgebied te verlaten, is het Hof, gelet op de noodzaak om de continuïteit van de openbare dienst te vrijwaren alsmede het beginsel van het voorafgaande, of nog de uitvoerbare beslissing, van oordeel dat het definitieve bevel om het grondgebied te verlaten moet worden begrepen als een bevel waartegen geen opschortend administratief beroep meer mogelijk is maar dat daarentegen het instellen van een beroep bij de Raad van State, zijnerzijds, geen schorsend gevolg heeft voor de uitvoering van het bevel om het grondgebied te verlaten.

A.1.5. Ten slotte neemt artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 ook het evenredigheidsbeginsel in acht zowel ten aanzien van de doelstelling om de immigratie te controleren (de betwiste bepaling garandeert het recht op dringende medische hulp) als ten aanzien van de budgettaire doelstelling. Het Arbitragehof heeft dat overigens erkend in zijn arrest nr. 51/94.

Mocht maatschappelijke hulp worden toegekend aan de vreemdelingen die zich in een onwettige situatie bevinden en bij een administratieve overheid of bij de Raad van State een niet opschortend beroep hebben ingesteld tegen het definitieve bevel om het grondgebied te verlaten waarvan aan hen kennis is gegeven, zouden de beginselen van de continuïteit van de openbare dienst, van de uitvoerbare beslissing en van het niet schorsende karakter van de beroepen in administratieve aangelegenheden worden aangetast. Een dergelijke maatregel zou zelf discriminerend zijn ten aanzien van andere categorieën van personen, namelijk de Belgen en de vreemdelingen die regelmatig op het grondgebied verblijven.

A.1.6. Het standpunt van het Arbitragehof wordt niet gedeeld, dat, in zijn arresten nrs. 43/98 en 108/98 heeft geoordeeld dat artikel 57, § 2, zowel in zijn vroegere als in zijn nieuwe versie strijdig zou zijn met het recht op een daadwerkelijk beroep, doordat die bepaling de maatschappelijke hulp beperkt die de vreemdelingen kunnen genieten aan wie een - definitief of uitvoerbaar - bevel is gegeven het grondgebied te verlaten en die bij de Raad van State een beroep tot schorsing en/of nietigverklaring hebben ingediend tegen de beslissing van de Commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen of de Vaste Beroepscommissie voor vluchtelingen waarbij hun aanvraag tot erkenning van het statuut van vluchteling werd verworpen.

Het recht op een daadwerkelijk beroep heeft geen andere bedoeling dan aan de bestuurden waarborgen van procedurele aard toe te kennen zodat zij een nuttige en billijke procedure genieten teneinde de verdediging van hun rechten te verzekeren. Het heeft geenszins tot doel enig recht op maatschappelijke hulp te garanderen gedurende de tijd die noodzakelijk is voor het onderzoek van de beroepen die kunnen worden ingediend. Dat laatste vindt integendeel zijn grondslag in andere bepalingen en beginselen, zoals artikel 23 van de Grondwet en de hiervoor reeds geciteerde internationale instrumenten. Er is evenwel reeds aangetoond dat de betwiste bepaling geenszins strijdig is met die andere bepalingen en beginselen.

Ofschoon er weliswaar filterprocedures bestaan die het bij de Raad van State mogelijk maken dilatoire beroepen snel te verwerpen, valt niet in te zien hoe dat de voorafgaande analyse opnieuw in het geding zou brengen.

Daarom dient de door het Hof van Cassatie gestelde prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

A.2.1. Eenzelfde redenering moet *a fortiori* worden toegepast om de prejudiciële vraag te beantwoorden die is gesteld door de Arbeidsrechtbank te Luik. Op het vlak van de maatschappelijke hulp vormen de vreemdelingen aan wie kennis is gegeven van een - definitief of uitvoerbaar - bevel om het grondgebied te verlaten om reden dat de Belgische Staat zich niet verantwoordelijk heeft geacht voor de behandeling van hun aanvraag, in de zin van de Overeenkomst van Dublin van 15 juni 1990 (wat te dezen het geval is), geen categorie van personen die vergelijkbaar zijn met die welke aanspraak kunnen maken op dat recht. In het bijzondere geval van de voormelde vreemdelingen gaat het immers om de vraag waar zij maatschappelijke hulp kunnen genieten. Wanneer de minister of zijn gemachtigde heeft vastgesteld dat een vreemdeling niet onder de bevoegdheidssfeer van België viel, draagt hij de asielzoeker over aan een verantwoordelijke Staat. De niet-vergelijkbaarheid vloeit verder voort uit het territoriale karakter van het recht op maatschappelijke hulp. Doordat het systeem erin voorziet dat de Staat waarbij de asielaanvraag de eerste maal is ingediend de enige is die verantwoordelijk is voor het onderzoek daarvan en dat die, bijgevolg, de enige is die bevoegd is om maatschappelijke hulp aan de asielzoeker toe te kennen, bevestigt het het beginsel volgens hetwelk de maatschappelijke hulp niet tegelijkertijd op het grondgebied van twee verdragsstaten kan worden gevorderd. Die oplossing is bovendien in overeenstemming met het beginsel volgens hetwelk de maatschappelijke hulp niet wordt toegekend wanneer er geen staat van behoefte is. Aan die voorwaarde is niet voldaan, aangezien de vreemdeling zich naar een andere Staat moet begeven, een Staat waarin hij recht zal hebben op het voordeel van maatschappelijke hulp.

Verder dient te worden opgemerkt dat de wetgever niet in een opschortend administratief beroep heeft voorzien tegen een dergelijke beslissing van de minister of zijn gemachtigde, en zulks in tegenstelling tot de situatie van het recht op beroep waarin met name is voorzien voor het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen. Die situatie wordt verklaard door het feit dat de asielaanvraag die is ingediend door de vreemdeling die reeds een dergelijke aanvraag heeft ingediend bij de overheden van een andere verdragsstaat niet moet worden onderzocht door de Dienst Vreemdelingenzaken maar wel door de bevoegde overheden van de verantwoordelijke Staat.

A.2.2. In ondergeschikte orde wordt betoogd dat artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 op objectieve en redelijkerwijze verantwoorde criteria berust, zoals was aangetoond naar aanleiding van de door het Hof van Cassatie gestelde prejudiciële vraag. Bovendien vloeit de beperking van het recht op maatschappelijke hulp te dezen voort uit de internationale normen die de Belgische Staat binden, inzonderheid de Overeenkomst van Dublin van 15 juni 1990. Zodoende maakt de betwiste bepaling het mogelijk de coherentie en de harmonisering van de Europese nationale wetgevingen te verzekeren.

A.2.3. Het evenredigheidsbeginsel wordt zijnerzijds ook in acht genomen vermits krachtens artikel 51/5 van de wet van 15 december 1980 de bevoegde overheden de zaak aanhangig maken bij de verdragsstaat die verantwoordelijk is voor het onderzoek van de aanvraag en dat zij zich daarbij ervan vergewissen dat de vreemdeling daadwerkelijk ten laste wordt genomen door de bij de Overeenkomst van Dublin aangewezen Staat, met het oog op het onderzoek van zijn asielaanvraag. Het bevel om het grondgebied te verlaten waarvan kennis is gegeven aan de oorspronkelijke aanvrager, te dezen op 16 juli 1998, vermeldt aldus uitdrukkelijk dat « Duitsland ermee heeft ingestemd de betrokkene terug te nemen op 3 juni 1998 ».

De door de Arbeidsrechtbank te Luik gestelde vraag moet bijgevolg ontkennend worden beantwoord.

Standpunt van J. Bombil Osenge

A.3.1. Er dient te worden geoordeeld dat artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 moet worden toegepast op de vreemdeling ten aanzien van wie, zoals te dezen, een beslissing is genomen tot weigering om zijn aanvraag tot erkenning als vluchteling te onderzoeken en die het bevel heeft gekregen om het grondgebied te verlaten teneinde zich aan te melden in een Lid-Staat van de Overeenkomst van Dublin, die is goedgekeurd bij de wet van 11 mei 1995; die toepassing dient te gebeuren overeenkomstig de interpretatie die het Arbitragehof eraan heeft gegeven in zijn arrest nr. 43/98. Die vreemdeling kan immers een beroep tot vernietiging en een vordering tot schorsing instellen bij de Raad van State tegen de beslissing van de Minister van Binnenlandse Zaken of van de algemene directie van de Dienst Vreemdelingenzaken.

Op dat beroep worden echter dezelfde procedureregels voor de Raad van State toegepast als op de beroepen die worden ingesteld tegen de beslissingen van het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen en van de Vaste Beroepscommissie. Die procedureregels maken het dus mogelijk om op korte termijn de vordering tot schorsing en het beroep tot vernietiging die kennelijk onontvankelijk of kennelijk ongegrond zouden zijn te verwerpen.

Aangezien er een dergelijke procedure bestaat, is het onverantwoord dat de vreemdeling ten aanzien van wie de weigeringsbeslissingen zijn genomen en die een bevel tot het verlaten van het grondgebied heeft gekregen van de Minister van Binnenlandse Zaken of de algemene directie van de Dienst Vreemdelingenzaken en die een verzoekschrift tot vernietiging en een vordering tot schorsing heeft ingediend bij de Raad van State, bovendien het recht op maatschappelijke hulp zou worden ontzegd, alsmede het recht op de daadwerkelijke uitoefening van een jurisdictioneel beroep.

Die beperking is tevens onevenredig. De betwiste maatregel zou niet in het licht van het arrest van het Hof van 22 april 1998 moeten worden geïnterpreteerd, in zoverre hij slechts aan de enkele vreemdelingen wier aanvraag tot erkenning als vluchteling zijn verworpen en die een bevel hebben gekregen het grondgebied te verlaten vanwege het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen of vanwege de Vaste Beroepscommissie voor vluchtelingen (ter afsluiting van de beroepsprocedure) zou toestaan het voordeel van maatschappelijke hulp te verkrijgen of te vragen gedurende de termijn die noodzakelijk is voor de oplossing van de procedure tot vernietiging en de vordering tot schorsing die tegen de voormelde beslissingen bij de Raad van State zijn ingediend.

A.3.2. De vraag van de Arbeidsrechtbank te Luik moet aldus worden beantwoord dat daarbij wordt aangegeven dat het beschikkend gedeelte van het arrest van 22 april 1998 zo moet worden geïnterpreteerd dat het van toepassing is op alle vreemdelingen die gevraagd hebben als vluchteling te worden erkend, wier aanvragen zijn verworpen en die het bevel hebben gekregen het grondgebied te verlaten, zolang de beroepen die zij bij de Raad van State hebben ingediend tegen de beslissingen van de verschillende bevoegde overheden niet zijn beslecht, overeenkomstig de toepassing van de diverse bepalingen van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en van de internationale verdragen, met name die van de Minister van Binnenlandse Zaken of diens gemachtigde (van de algemene directie van de Dienst Vreemdelingenzaken) met toepassing van artikel 51/5 van de wet van 15 december 1980 en de Overeenkomst betreffende de vaststelling van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een

asielverzoek dat bij één van de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen wordt ingediend, goedgekeurd bij de wet van 11 mei 1995.

- B -

Wat de prejudiciële vraag in zaak nr. 1665 betreft

B.1.1. Het recht op maatschappelijke dienstverlening dat voor het Hof van Cassatie wordt betwist, heeft betrekking op de periode vóór de wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 door de wet van 15 juli 1996. Het Hof van Cassatie stelt het Hof een vraag over artikel 57, § 2, van de voormelde wet, zoals ingevoegd bij de wet van 30 december 1992.

Die bepaling luidde :

« § 2. In afwijking van § 1, verleent het centrum slechts de strikt noodzakelijke dienstverlening om het verlaten van het grondgebied mogelijk te maken :

1° aan de vreemdeling die zich vluchteling heeft verklaard en heeft gevraagd als dusdanig te worden erkend doch die niet de toelating heeft om in die hoedanigheid in het Rijk te verblijven en aan wie een definitief bevel is betekend om het grondgebied te verlaten;

2° aan elke andere vreemdeling die onwettig in het Koninkrijk verblijft en aan wie een definitief bevel is betekend om het grondgebied te verlaten.

Het centrum verwittigt zonder verwijl de Minister die de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen onder zijn bevoegdheid heeft, evenals de betrokken gemeente, van de beslissing van betrokkene om de in het vorige lid bedoelde dienstverlening te aanvaarden dan wel te weigeren.

Aan de maatschappelijke dienstverlening wordt een einde gemaakt vanaf de datum van de uitvoering van het bevel om het grondgebied te verlaten, en ten laatste, vanaf de datum van het verstrijken van de termijn van het definitieve bevel om het grondgebied te verlaten.

Van het bepaalde in het voorgaande lid wordt afgeweken, gedurende de strikt noodzakelijke termijn, om de betrokkene in staat te stellen het grondgebied effectief te verlaten; die termijn mag in geen geval een maand overschrijden.

Er wordt eveneens afgeweken ingeval van dringende medische hulp. »

B.1.2. Uit de motieven van de verwijzingsbeslissing blijkt dat het Hof van Cassatie verwijst naar arresten waarin het ervan is uitgegaan dat het bevel om het grondgebied te verlaten

definitief is in de zin van artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976, wanneer daartegen geen opschortend beroep meer kan worden ingesteld.

B.1.3. Om de redenen die zijn uiteengezet in de punten B.31 tot B.36 van het arrest van het Arbitragehof nr. 43/98 van 22 april 1998, schendt artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals ingevoegd door de wet van 30 december 1992, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet indien het begrip « definitief bevel om het grondgebied te verlaten » dat erin vervat is, op dezelfde wijze wordt geïnterpreteerd als het begrip « uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten ».

B.1.4. Die bepaling schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet echter niet indien het begrip « definitief bevel om het grondgebied te verlaten » vervat in die bepaling, geïnterpreteerd wordt in die zin dat een bevel pas definitief is wanneer de beroepen zijn beslecht die bij de Raad van State zijn ingesteld tegen de beslissing die de Commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen heeft genomen met toepassing van artikel 63/3 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, of tegen de beslissing van de Vaste Beroepscommissie voor vluchtelingen.

Wat de prejudiciële vraag in zaak nr. 1704 betreft

B.2.1. Het recht op maatschappelijke dienstverlening dat voor de verwijzende rechter wordt betwist, heeft betrekking op de periode na de vervanging van artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996 « tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ».

Dat artikel bepaalt :

« § 2. In afwijking van de andere bepalingen van deze wet, is de taak van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn beperkt tot het verlenen van dringende medische hulp, wanneer het gaat om een vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft.

De Koning kan bepalen wat onder dringende medische hulp begrepen moet worden.

Een vreemdeling die zich vluchteling heeft verklaard en heeft gevraagd om als dusdanig te worden erkend, verblijft illegaal in het Rijk wanneer de asielaanvraag is geweigerd en aan de betrokken vreemdeling een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten is betekend.

De maatschappelijke dienstverlening aan een vreemdeling die werkelijk steuntrekkende was op het ogenblik dat hem een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten werd betekend, wordt, met uitzondering van de dringende medische hulpverlening, stopgezet de dag dat de vreemdeling daadwerkelijk het grondgebied verlaat, en ten laatste de dag van het verstrijken van de termijn van het bevel om het grondgebied te verlaten.

Van het bepaalde in het voorgaande lid wordt afgeweken gedurende de termijn die strikt noodzakelijk is om de vreemdeling in staat te stellen het grondgebied te verlaten, voor zover hij een verklaring heeft ondertekend die zijn uitdrukkelijke intentie het grondgebied zo snel mogelijk te willen verlaten, weergeeft; deze termijn mag in geen geval een maand overschrijden.

De hierboven vermelde intentieverklaring kan slechts eenmaal worden ondertekend. Het centrum verwittigt zonder verwijl de Minister die bevoegd is voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, evenals de betrokken gemeente, van de ondertekening van de intentieverklaring. »

B.2.2. Het Hof heeft met zijn arrest nr. 43/98 van 22 april 1998 geoordeeld dat het nieuwe artikel 57, § 2, derde en vierde lid, van de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schond, in zoverre het van toepassing was op de vreemdeling die gevraagd had om als vluchteling te worden erkend, wiens verzoek was verworpen en die een bevel had gekregen het grondgebied te verlaten, zolang de beroepen die hij voor de Raad van State had ingesteld tegen de beslissing die de Commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen met toepassing van artikel 63/3 van de voormelde wet van 15 december 1980 had genomen of tegen de beslissing van de Vaste Beroepscommissie voor vluchtelingen, niet waren beslecht.

Aldus heeft het Hof uitdrukkelijk gepreciseerd dat enkel zijn bedoeld de bij de Raad van State openstaande beroepen tegen de beslissingen wat betreft de aanvragen om als vluchteling te worden erkend, nu de vernietiging enkel betrekking had op het derde en het vierde lid van artikel 57, § 2, van de O.C.M.W.-wet, die handelen over vreemdelingen die hebben gevraagd om als vluchteling te worden erkend.

In zijn arrest nr. 80/99 van 30 juni 1999 heeft het Hof daaraan toegevoegd dat, indien de maatregel waarin artikel 57, § 2, voorziet, wordt toegepast op personen die, om medische

redenen, in de absolute onmogelijkheid zijn gevolg te geven aan het bevel België te verlaten, die bepaling eveneens de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt.

B.3. Uit het onderzoek van de verwijzingsbeslissing blijkt dat het recht op maatschappelijke dienstverlening dat voor de feitenrechter wordt betwist, betrekking heeft op een vreemdeling die heeft gevraagd om als vluchteling te worden erkend maar van wie de aanvraag is geweigerd door de Minister van Binnenlandse Zaken, met toepassing van artikel 51/5 van de voormelde wet van 15 december 1980 en artikel 8 van de Overeenkomst betreffende de vaststelling van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielverzoek dat bij één van de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen wordt ingediend, en die bij de Raad van State een annulatieberoep tegen die weigeringsbeslissing heeft ingesteld.

De vraag die rijst is of, ten aanzien van die categorie van vreemdelingen, artikel 57, § 2, de artikelen 10 en 11, gelezen in samenhang met de artikelen 23 en 191, van de Grondwet schendt, in zoverre het hun recht op maatschappelijke dienstverlening beperkt tot dringende medische hulpverlening.

B.4.1. Artikel 51/5 van de voormelde wet van 15 december 1980 bepaalt :

« § 1. Zodra de vreemdeling zich aan de grens of in het Rijk, overeenkomstig artikel 50 of 51, vluchteling verklaart, gaat de Minister of zijn gemachtigde, met toepassing van de internationale overeenkomsten die België binden, over tot het vaststellen van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielverzoek.

Zelfs wanneer krachtens de criteria van deze internationale overeenkomsten België niet verplicht is het verzoek in behandeling te nemen, kan de Minister of zijn gemachtigde op elk ogenblik beslissen het verzoek te behandelen, op voorwaarde dat de vreemdeling daarmee instemt.

§ 2. Het verzoek waarvan België de behandeling op zich moet nemen, of waarvoor het verantwoordelijk is, wordt behandeld overeenkomstig de bepalingen van deze wet.

§ 3. Wanneer België niet verantwoordelijk is voor de behandeling van het verzoek, richt de Minister of zijn gemachtigde zich onder de voorwaarden bepaald bij de internationale overeenkomsten die België binden, tot de verantwoordelijke Staat met het verzoek de asielzoeker over te nemen of opnieuw over te nemen.

Wanneer de asielzoeker aan de verantwoordelijke Staat overgedragen dient te worden, kan de Minister of zijn gemachtigde hem de binnenkomst of het verblijf in het Rijk weigeren en hem gelasten zich vóór een bepaalde datum bij de bevoegde overheden van deze Staat aan te melden.

Wanneer de Minister of zijn gemachtigde het voor het waarborgen van de effectieve overdracht nodig acht, kan hij de vreemdeling zonder verwijl naar de grens doen terugleiden.

Te dien einde kan de vreemdeling in een welbepaalde plaats opgesloten of vastgehouden worden voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van de overdracht, zonder dat de duur van de hechtenis of van de vasthouding twee maanden te boven mag gaan. »

B.4.2. Artikel 8 van de voormelde Overeenkomst van 15 juni 1990, goedgekeurd bij de wet van 11 mei 1995, bepaalt :

« Wanneer op basis van de overige in deze overeenkomst vastgestelde criteria geen Lid-Staat kan worden aangewezen die verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielverzoek, is de Lid-Staat waarbij het verzoek het eerst werd ingediend verantwoordelijk voor de behandeling ervan. »

B.5. In de huidige zaak betreft het de categorie van vreemdelingen waarvoor de asielaanvraag conform voormelde Overeenkomst van 15 juni 1990 moet worden onderzocht door een andere Lid-Staat. Nadat de terzake bevoegde Lid-Staat zich akkoord heeft verklaard om de asielaanvrager over te nemen, werd hem immers een bevel het grondgebied te verlaten betekend en dient hij zich, overeenkomstig dat bevel, aan te melden bij de overheden van die Lid-Staat die voor hem moet instaan ter uitvoering van voormelde Overeenkomst.

Geen enkele tekst verbiedt de bevoegde overheid het bevel uit te voeren. Alleen een beslissing tot schorsing genomen door de Raad van State - en die zo nodig in geval van uiterst dringende noodzakelijkheid kan worden aangevraagd - kan de verwijdering van het grondgebied verhinderen.

In tegenstelling tot wat het geval is met een terugleiding naar het land waar de asielzoeker beweert gevaar te lopen voor zijn leven, zijn vrijheid of zijn fysieke integriteit, is er, indien een asielzoeker afkomstig uit een derde land wordt overgedragen aan een andere Lid-Staat van de Europese Unie, geen gevaar dat hij aldaar zou worden vervolgd in de zin van het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 betreffende de status van vluchtelingen. Zijn overdracht aan zulk een Lid-Staat doet ook geen afbreuk aan zijn recht op een daadwerkelijk jurisdictioneel beroep, nu de Raad van State bevoegd blijft om over zijn beroepen uitspraak te doen, ook al dient hij het grondgebied te verlaten om zich aan te melden bij de overheden van de bevoegde Lid-Staat. Om dezelfde reden kan hij, naast de aanspraken die hij in die bevoegde Lid-Staat kan laten gelden,

niet terzelfder tijd aanspraak maken op een in België grondwettelijk gewaarborgd recht op maatschappelijke dienstverlening. Nu het om Lid-Staten van de Europese Unie gaat die alle partij zijn bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, kan ervan worden uitgegaan dat de fundamentele rechten van de betrokkenen er niet zullen worden geschonden, minstens dat betrokkenen er over de nodige mogelijkheden van beroep beschikken mocht dat wel het geval zijn.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

1. Artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals ingevoegd bij de wet van 30 december 1992, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet indien het begrip « definitief bevel om het grondgebied te verlaten » dat erin vervat is, op dezelfde wijze wordt geïnterpreteerd als het begrip « uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten ».

2. Artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet indien het begrip « definitief bevel om het grondgebied te verlaten » dat in die bepaling vervat is, geïnterpreteerd wordt in die zin dat een bevel pas definitief is wanneer de beroepen zijn beslecht die bij de Raad van State zijn ingesteld tegen de beslissing die door de Commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen met toepassing van artikel 63/3 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen is genomen, of tegen de beslissing van de Vaste Beroepscommissie voor vluchtelingen.

3. Artikel 57, § 2, van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, gewijzigd bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996, schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, noch de artikelen 23 en 191 gelezen in samenhang met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het het recht op maatschappelijke dienstverlening voor de vreemdelingen die gevraagd hebben om als vluchteling erkend te worden en wier aanvraag door de Minister van Binnenlandse Zaken werd afgewezen met toepassing van artikel 51/5 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en artikel 8 van de Overeenkomst betreffende de vaststelling van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asiolverzoek dat bij één van de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen wordt ingediend, goedgekeurd bij de wet van 11 mei 1995, beperkt tot de dringende medische hulpverlening, ook al bestrijdt de betrokkene die beslissing met een beroep tot vernietiging en een vordering tot schorsing bij de Raad van State.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 17 mei 2000.

De griffier,

L. Potoms

De voorzitter,

M. Melchior